

GOVERNMENT DIPLOMA IN CO-OPERATION AND ACCOUNTANCY

Sunday, 29th May 2022

(Time : 10.00 a.m. to 1.00 p.m.)

(Maximum Marks - 100)

CO-OPERATIVE LAWS AND OTHER LAWS

PAPER - V

(Version - English and Marathi)

- N. B. :** (1) From Part - 1, question No. 1 is compulsory.
(2) Solve any three questions from Part - I excluding question No. 1.
(3) All two questions from Part - II are compulsory
(4) English version shall be considered as authentic.
(5) Question No. 1 carries 18 marks and all other questions from Part - I carry 14 marks each.
(6) Questions from Part - II carry 20 marks each.
-

Part - I

1. (A) Fill in the blanks.

6

- (1) Audit Rectification Report is submitted within months in form to Registrar.
- (2) The first Co-operative Societies Act in India was enacted in the year
- (3) Dispute between a member and Co-operative Society is referred to
- (4) First General Body meeting of a Co-operative Society after registration is to be convened in months.
- (5) An appeal against rejection of nomination form can be filed under Section of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.
- (6) Multistate Co-operative Societies are controlled by

(B) State true or false.

6

- (1) Registrar cannot seize record of a Co-operative Society.
- (2) All contracts are agreement but all agreements are not necessarily contracts.
- (3) Market Committee constituted under Maharashtra Agricultural Produce (Marketing and Development) Act, 1963 is a Co-operative Society.
- (4) Money lender's year starts from 1st April and ends on 31st March.
- (5) Registrar can change classification of a Co-operative Society.
- (6) Audit of a Co-operative Society is conducted as per Section 81 of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.

(C) Match the following.**6****A****B**

(1) Recovery Certificate	(a) Section 21-A
(2) Open Membership	(b) Section 149
(3) Co-operative Appellate Court	(c) Section 155
(4) Recovery of Government dues	(d) Section 23
(5) Reserve Fund	(e) Section 101
(6) Deregistration of Co-operative Society	(f) Section 66

2. (A) Explain which type of Societies can be registered. **7**
 (B) How Co-operative Societies are classified ? **7**
3. (A) Who can become Members of a Co-operative Society ? **7**
 (B) Explain the procedure for transfer of interest on death of a member. **7**
4. (A) Explain Reserve fund and how it can be utilised ? **7**
 (B) Write in brief about Special General Body Meeting. **7**
5. (A) Explain Inquiry by Registrar under Section 83 of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960. **7**
 (B) Explain the circumstances leading to winding up of a Co-operative Society. **7**

Part - II

6. **Write short notes. (any four)** **20**
- (1) Contract farming
 (2) Conditions of warehouse license
 (3) Maharashtra State Co-operative Tribal Development Corporation
 (4) Consideration
 (5) Business of Money lending.
 (6) Central Registrar
7. (A) Explain the constitution of Market Committee. **10**
 (B) Explain the process of renewal of Money Lending License. **10**

मराठी रूपांतर
सहकारी कायदा व इतर कायदे
पेपर - ५

- सूचना : (१) विभाग १ मधील प्रश्न क्रमांक १ अनिवार्य आहे.
(२) विभाग १ मधील प्रश्न क्रमांक १ व्यतिरिक्त इतर कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत.
(३) विभाग २ मधील सर्व (दोन्ही) प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(४) इंग्रजी प्रश्नपत्रिका अधिकृत मानण्यात येईल.
(५) प्रश्न क्रमांक १ साठी १८ गुण आहेत. विभाग १ मधील उर्वरित प्रश्न प्रत्येकी १४ गुणांचे आहेत.
(६) विभाग २ मधील प्रश्नांना प्रत्येकी २० गुण आहेत.

विभाग - १

१. (अ) रिकाम्या जागा भरा.

६

- (१) दोष दुरुस्ती अहवाल महिन्यात निबंधकाकडे नमुन्यात सादर करावा लागतो.
- (२) भारतामध्ये पहिला सहकारी संस्थांचा कायदा सन मध्ये करण्यात आला.
- (३) सहकारी संस्था व सभासद यांच्यामधील वाद कडे सोपविला जातो.
- (४) नोंदणीनंतर सहकारी संस्थेची प्रथम साधारण सभा महिन्यात आयोजित करावी लागते.
- (५) नामनिर्देशनपत्र फेटाळल्यानंतर त्याविरुद्ध महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम अनुसार अपील दाखल करता येते.
- (६) बहुराज्यीय सहकारी संस्थांवर नियंत्रण असते.

(ब) चूक किंवा बरोबर सांगा.

६

- (१) निबंधक सहकारी संस्थेचे रेकॉर्ड जप्त करू शकत नाही.
- (२) सर्वच कॉन्ट्रॅक्ट हे अॅग्रीमेंट असतात, परंतु सर्वच अॅग्रीमेंट्स कॉन्ट्रॅक्ट असतीलच असे नाही.
- (३) महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न (विपणन व विकास) अधिनियम, १९६३ अनुसार स्थापित बाजार समिती ही एक सहकारी संस्था असते.
- (४) सावकारांचे वर्ष १ एप्रिलला सुरू होऊन ३१ मार्चला संपते.
- (५) निबंधक सहकारी संस्थेचे वर्गीकरण बदलवू शकतो.
- (६) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ८१ अनुसार सहकारी संस्थेचे लेखापरिक्षण करण्यात येते.

(क) जोड्या जुळवा.

६

अ

ब

(१) वसुली प्रमाणपत्र

(अ) कलम २१-अ

(२) खुले सदस्यत्व

(ब) कलम १४९

(३) सहकारी अपील न्यायालय

(क) कलम १५५

(४) शासकीय येणे रकमांची वसुली

(ड) कलम २३

(५) राखीव निधी

(इ) कलम १०१

(६) सहकारी संस्थेची विनोदणी

(फ) कलम ६६

२. (अ) कोणत्या प्रकारच्या सहकारी संस्थेची नोंदणी करता येते ? याबाबत विवेचन करा.

७

(ब) सहकारी संस्थांचे वर्गीकरण कशाप्रकारे केले जाते ?

७

३. (अ) सहकारी संस्थेचे सदस्य कोणाला होता येते ?

७

(ब) मृत सभासदाचे हितसंबंध हस्तांतरणाची प्रक्रिया विशद करा.

७

४. (अ) राखीव निधी व त्याचा वापर यावर सविस्तर माहिती द्या.

७

(ब) विशेष साधारण सभा याबाबत विवेचन करा.

७

५. (अ) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ८३ अंतर्गत निबंधकाद्वारे चौकशी यावर सविस्तर विवेचन करा.

७

(ब) सहकारी संस्था अवसायनात घेण्याची कारणमिमांसा स्पष्ट करा.

७

विभाग - २

६. थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

२०

(१) कराराची शेती

(२) वखार परवान्यासाठी अटी

(३) महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ

(४) मोबदला

(५) सावकारी व्यवसाय

(६) केंद्रीय निबंधक

७. (अ) बाजार समितीची रचना स्पष्ट करा.

१०

(ब) सावकारी परवाना नुतनीकरणाची प्रक्रिया विशद करा.

१०